

Прије двије године, представници западних центара моћи у Босни и Херцеговини засипали су политичаре и становнике Републике Српске и Федерације константним медијским порукама да је неопходно усвајање такозваног априлског пакета уставних промјена. Тај подухват доживио је неславан крај. Сада су странци наводно препустили посао споразумијевања домаћим страначким лидерима, па ће наредни мјесец опет протећи у знаку заглашујуће тутњаве о новом «реформском пакету». Већ су се профилисала два угла посматрања, па се може чути, зависно од перцепције, да без посљедњег контроверзног «пакета» нема просперитета или да је осмишљен у кругу самих јахача апокалипсе. Оба гарда су, наравно, далеко од реалности.

Послије неуспјешног покушаја да два закона о реорганизацији полицијских структура добију зелено свјетло по хитном поступку у Парламентарној скупштини БиХ, сљедећа сеанса са идентичним дневним редом заказана је за 3. април, када је ријеч о Представничком вијећу, односно, за 7. април, у случају Вијећа народа. Шта да се ради, судбину Римске империје одређивале су мартовске иде, а блиску прошлост, садашњост и догледну будућност Босне и Херцеговине дефинишу «априлски пакети». Можда је тешко снаћи се у лавиринту бирократске памети и докучити њену склоност да колекцију неколико десетина амандмана из 2006. назове по предмету од картона, али није компликовано схватити истинитост Хегелове синтагме о тенденцији историје да се понавља, при чему је први пут, у Цезарово доба - трагедија, а други пут, у постдејтонској творевини на Балкану - фарса.

Другоразредни органи

Какве промјене су предвиђене приједлозима Закона о Дирекцији за координацију полицијских тијела и о агенцијама за подршку полицијској структури БиХ, те Закона о независним и надзорним тијелима полицијске структуре Босне и Херцеговине? У тим документима нема никаквих спектакуларних заокрета у односу на досадашње стање. Према првом приједлогу, у БиХ би, осим већ поменуто Дирекције, биле успостављене три агенције: за форензичка испитивања и вјештачења, за школовање и стручно усавршавање кадрова и за полицијску подршку. Њихов опис послова јасан је из назива, а

дјелокруг надлежности Дирекције за координацију садржи члан 6, гдје се помиње улога тог органа у комуникацији и сарадњи полицијских тијела БиХ, у истој релацији са одговарајућим иностраним и међународним структурама, у дневном обједињавању безбједносних информација или у организовању физичке и техничке заштите лица и објеката на нивоу БиХ. Дирекција, као и агенције, дефинишу се као управне организације у оквиру већ постојећег Министарства безбједности Босне и Херцеговине. Другим актом планирано је формирање Независног одбора и Одбора за жалбе грађана при Парламентарној скупштини, као и Одбора за жалбе полицијских службеника у саставу Савјета министара БиХ. Независни одбор би, у суштини, водио кадровску политику у заједничким полицијским тијелима, значи, искључиво на нивоу БиХ, док је сфера дјеловања остала два органа јасна и у овом контексту има другоразредни значај.

Најважнији детаљ у овој причи јесте чињеница да ранији главни разлози спотицања – (не)постојање ентитетских министарстава унутрашњих послова и њихов степен овлашћења, уз географски распоред полицијских регија, овога пута уопште нису били у оптицају. Шест владајућих партија из РС и Федерације кренуле су у реализацију замисли о усвајању два закона послје сагласности да ће та спорна питања бити предмет расправе тек када буде уобличен уставни аранжман о будућем уређењу и територијалној организацији земље.

Касније се из тог договора, назначеног у Мостарској декларацији, повукла Странка демократске акције. У противљењу предложеним законима о полицији, њој се придружила Социјалдемократска партија Златка Лагумџије, док су у позитивном ставу истрајали представници Савеза независних социјалдемократа, Партије демократског прогреса, Хрватске демократске заједнице БиХ и ХДЗ-а 1990.

Да је остало на томе, постојао би недвосмислен утисак да усвајање два закона одговара српској и хрватској страни, а да никако није у интересу бошњачких максималиста. Међутим, одређена доза конфузије појавила се након негативног става Српске демократске странке, али и због колебљиве позиције Странке за Босну и Херцеговину, која покушава да коригује своје првобитно пристајање инсистирањем на испразном амандману са наглашеним демагошким призвуком.

Иако су те околности довеле до једнократног одлагања парламентарног изјашњавања о законима, постоји више разлога да се вјерује да ће до прве седмице у априлу бити постигнут договор између СНСД-а и СБиХ да се у прелазне и завршне одредбе предложених аката унесе одређена интервенција без претјеране тежине, те да се окупи скупштинска већина у оба дома за усвајање двочланог полицијског «пакета». Препрека у

виду Комисије за безбједност и одбрану, гдје је однос гласова међу присталицама и противницима «реформе» изједначен, може да буде заобиђена фамозним хитним поступком.

Оригинал и копије

У сваком случају, бура у вези с тим питањем одвија се у чаши воде. Са становишта интереса РС, на видику нема битне штете због евентуалног усвајања два закона о полицији. Потенцијална корист садржана је у очигледној куповини времена. Тема која је не тако давно била извор крупних мука за неколико влада у РС била би гурнута под тепих, бар до почетка сљедеће године, јер је мало вјероватно да ће послодавци Канцеларије високог представника из Брисела и Вашингтона потенцирати полемику о уставним промјенама у години локалних избора у БиХ. Поучени су искуством од прије двије године, када им је потрес због «априлског пакета» отежао дириговање политичким токовима земље, а подсећамо да су управо уставне промјене, како сада стоје ствари, предуслов за другу, озбиљнију фазу реорганизације полиције.

За ентитет између Требиња и Новог Града не би се догодило ништа трагично ни када би закони о полицији, неким чудом, пропали у Парламентарној скупштини. Порески обвезници у РС уштедјели би дио финансијских средстава неопходних за функционисање одређеног броја канцеларија у Сарајеву, које немају специјалан разлог за егзистенцију, осим ако се под тим не подразумејива упорна и патолошка жеља бошњачких партија за гомилањем што више установа са «државним» предзнаком. Одређене лоше посљедице осјетиле би само поједине странке, пошто СДС није изабрао увјерљив повод за поновно откривање властитог опозиционог идентитета, нашавши се у истој колони са национално еуфоричним тандемом Тихић – Лагумџија.

С друге стране, Силајџићев утицај међу Бошњацима, без обзира на расплет, биће додатно руниран, што је, опет, повод за релаксираност у РС. Иако је тај вук у посљедњих неколико мјесеци нападно показивао своју јагњећу кожу, то није чинио због напрасне спознаје да су атаци на српску територијалну формацију у БиХ бесмислени, већ зато што је озбиљно схватио сигнале из ЕУ и САД да би могао да буде уклоњен са политичке сцене заједно са премијером РС Милорадом Додиком. Раст СДА и СДП-а на рачун пада рејтинга Странке за БиХ није толико забрињавајући тренд, пошто су Силајџићеви политички конкуренти тек блиједе копије које тешко могу да досегну капацитет и домете оригинала, «прљавог Харија», у покушајима деструкције Републике Српске.

Послије свега, било би сувисло констатовати да ће страни фактор примијетити «конструктивност» главне струје српске и хрватске политике у БиХ и да ће се награда за «кооперативност» састојати у томе да ће Републику Српску и три кантона у западној Херцеговини оставити на миру, бар на извјесно вријеме. Али, тај миље најчешће се не понаша у складу са логиком, јер је очигледно да ће истовјетно позиционирање ОХР-а, Срба и Хрвата у актуелној епизоди полицијске серије изгубити тежину у извјештајима амбасадора западних држава својим централама након првог јефтиног штоса са бошњачким потписом.

Федерални МУП, у изјавама познавалаца ситуације с разлогом назван виртуелном институцијом и најслабијим безбједносним нивоом у том ентитету, одједном је превазишао себе и ухватио четворицу терориста који су планирали, према провидно пласираним гласинама, да смакну, ни мање, ни више, него америчког предсједника Џорџа Буша током предстојеће посјете Загребу.

Али, када такве «лоцира» орган са неограниченом толеранцијом за слободно кретање неформалног батаљона бивших и будућих муџахедина из арапских земаља по БиХ, онда је свака скепса утемљена.

На сличан начин, заснована је и сумња да је симулација великог труда пред шефовима једини разлог због чега представници «међународне заједнице» у Босни и Херцеговини подржавају два закона о полицији и истичу да ће то бити најважнији услов за потписивање, благо речено, прецијењеног Споразума о стабилизацији и придруживању са Европском унијом у мају. Јер, и они воле да забушавају на послу када их нико не гледа, а да то послједије камуфлирају измишљеним «резултатима». Због тога би се чак могло рећи да су људска бића, мада углавном не успијевају да оставе такав утисак.

(текст је објављен у бањалучком недељнику «Нови Репортер»)